

BIBLIOTEKA MARJANCZYKÓW POLSKIEJ FUNDACJI KULTURALNEJ W CLARK, NJ

ARKADIUSZ KAZIMIERSKI

Biblioteka Marjanczyków PFK
Clark, New Jersey

W tym krótkim opracowaniu pozwolę sobie przybliżyć historię Biblioteki Marjanczyków oraz jej znaczenie dla Polonii Wschodniego Wybrzeża Stanów Zjednoczonych.

Nie da się oddzielić Biblioteki Marjanczyków od Polskiej Fundacji Kulturalnej w Clark, której Biblioteka jest integralną częścią. Polska Fundacja Kulturalna została założona w 1973 r. Fundacja składa się z kompleksu trzech budynków, w których znajdują się Polska Szkoła Doksztalująca, Biblioteka Marjanczyków, galeria sztuki im. Waltera Skulskiego oraz prowadzone są programy edukacyjne, kulturalne czy sportowe, takie jak: nauka języka polskiego, kółko matematyczne, szkoła malarstwa, rzeźby oraz ceramiki, szermierka, sporty walki, różnego rodzaju wykłady i prelekcje. Szczególnie silną organizacją w Fundacji jest Związek Harcerstwa Polskiego. Wiele informacji dotyczących Fundacji można znaleźć na naszej stronie internetowej: www.pcfnj.org. Na stronie tej można też znaleźć zakładkę do biblioteki. Historia Biblioteki im. Józefa i Katarzyny Marjańczyk (Biblioteka Marjanczyków) rozpoczyna się w roku 1973, kiedy to biuro Polskiej Fundacji Kulturalnej znajdowało się w miejscowości Irvington w stanie New Jersey. Wtedy to zostały zainstalowane pierwsze półki biblioteki i wraz z książkami otrzymanymi z darów prywatnych utworzyły bibliotekę zwaną wówczas Biblioteką Fundacji.

Ówczesna biblioteka posiadała około 100 książek. W późniejszym czasie, wraz z otrzymaniem pokaźnej ilości książek, czasopism i półek bibliotecznych w spadku po śp. Kazimierzu Kołodziejczyku, biblioteka rozrosła się, osiągnąjąc 15 tysięcy pozycji książkowych. Książki te stanowiły pozostałość firmy

pod nazwą Polish Book Importing Company, mieszczącej się na Union Square w Nowym Jorku. Ze względu na pozyskaną ilość książek, były one początkowo przechowywane w wynajętym magazynie, aż do roku 1983, kiedy Fundacja nabyła obecny budynek Polskiej Fundacji Kulturalnej w Clark, NJ. Kolekcja z Irvington została wówczas przetransportowana i magazynowana przez pewien czas w pomieszczeniu Fundacji, gdzie obecnie znajduje się sala bankietowa. Wraz z upływem czasu książki zostały posegregowane, część książek została usunięta ze względu na ich stan techniczny (uszkodzenia lub zagrzybienia), a część sprzedana, aby pozbyć się duplikatów. Pozostałe książki przeniesiono do pomieszczenia zwanego obecnie Biblioteką Marjanczyków, której utworzenie zostało sfinansowane hojnym darem pieniężnym przez księdza prałata Józefa Marjańczyka juniora. W podziękowaniu za dar finansowy biblioteka została nazwana imieniem rodziców księdza prałata: Józefa i Katarzyny Marjańczyków, stąd też obecna nazwa biblioteki: Biblioteka Marjanczyków (The Joseph and Catherine Marjanczyk Library). Ówczesny system katalogowania książek oparty był na systemie dziesiętnym Deweya.

Biblioteka przeżywała swój złoty okres w latach osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych, po czym nastąpiła stopniowa marginalizacja biblioteki: stan techniczny pomieszczenia pozostawiał wiele do życzenia; brak regularnych godzin otwarcia biblioteki spowodował, że stała się ona dostępna jedynie dla niewielkiego grona miłośników książek, zamiast służyć wszystkim i pomagać naszym dzieciom w ugruntowaniu poczucia wspólnoty i jedności z językiem i kulturą Polski. Ten katastrofalny stan rzeczy już od początku ubiegłej dekady próbowało zmienić wiele osób, podejmujących się trudnego dzieła renowacji biblioteki.

W roku 2002 powstał pierwszy komitet renowacyjny pod przewodnictwem doktora Cezara T. Gazy w składzie: Veronica Gadomski-Leonard, Piotr Magierski, Maria Puszkar oraz Barbara J. Sikora. Zespół ten stworzył podstawy procesu renowacyjnego, jednak samej renowacji nie udało się rozpocząć. W kwietniu 2010 roku doktor Cezar Gaza zwrócił się do mnie z prośbą o utworzenie nowego komitetu bibliotecznego oraz przejęcie roli przewodniczącego komitetu i pokierowanie procesem renowacji. Na jego prośbę, w drugiej połowie 2010 roku, ukonstytuowałem nowy komitet biblioteczny w składzie: dr med. Jolanta Cholon, Eugenia Anisko, Daniel Domogała; dr med. Stanisław Śliwowski, dr inż. Artur Kowalski, Jerzy Prus, dr Adam Janczuk, Magda Rudnik-Nieroda, Małgorzata Stępień, Tomasz Szybowski oraz dr Arkadiusz Kazimierski – jako przewodniczący komitetu bibliotecznego. Komitet ten dołożył wielu starań, aby otwarcie odremontowanej biblioteki stało się faktem. Efekty pracy komitetu bibliotecznego można streścić w następującym podsumowaniu: uzyskanie funduszy pozwalających na rozpoczęcie prac, przeniesienie książek z biblioteki do magazynu,

wykonanie projektu architektonicznego przyszłej biblioteki, prace elektryczne, malowanie biblioteki, wymiana podłogi, zamontowanie świateł w bibliotece, zamontowanie półek na książki oraz zainstalowanie komputerów bibliotecznych z profesjonalnym oprogramowaniem bibliotecznym KOHA. Następnym etapem było podpisanie umowy oraz kooperacja z Instytutem Piłsudskiego, a także Polskim Instytutem Naukowym w Nowym Jorku (PIASA) w sprawie połączenia katalogów bibliotecznych. Zaprojektowaliśmy też karty biblioteczne oraz rozpoczęliśmy proces katalogowania książek, który obecnie jest w fazie końcowej. W marcu 2015 roku Biblioteka została nieoficjalnie otwarta dla Polonii, aby umożliwić czytelnikom korzystanie z jej zbiorów. Jesteśmy w końcowej fazie procesu remontu biblioteki. Oficjalne otwarcie Biblioteki jest przewidziane w drugiej połowie roku 2016.

Liczbę książek zgromadzonych w Bibliotece Marjanczyków oceniamy na 19 tysięcy woluminów, głównie w języku polskim, co czyni ją jedną z największych polskich bibliotek na północno-wschodnim wybrzeżu. W zbiorach biblioteki znajdują się prawdziwe skarby, włączając w to wiele książek sprzed drugiej wojny światowej. Biblioteka jest niezwykle ważnym składnikiem utrzymania i propagowania polskiej kultury w Stanach Zjednoczonych. Do katalogowania książek używamy programu KOHA, a książki katalogujemy zgodnie z systemem Biblioteki Kongresu w USA (Library of Congress cataloging system). Cały proces katalogowania jest prowadzony profesjonalnie, z użyciem sygnatur, kodów paskowych oraz skanera. Obecnie mamy około ośmiu tysięcy książek wprowadzonych do katalogu, a rekordy tych książek są wprowadzane do wspólnego katalogu trzech bibliotek polonijnych: Biblioteki Marjanczyków Polskiej Fundacji Kulturalnej w Clark, NJ, Biblioteki Instytutu Piłsudskiego w Ameryce oraz Polskiego Instytutu Naukowego w Ameryce (PIASA). Zbiory te są dostępne pod adresem internetowym: www.pilsudskilibrary.org. Informacje o Bibliotece Marjanczyków można znaleźć na stronie internetowej: www.marjanczyk-library.org.

Powierzchnia Biblioteki Marjanczyków to 130 metrów kwadratowych, a pojemność biblioteki to około 30 tysięcy książek. Ta liczba jest iloczynem liczby półek oraz średniej arytmetycznej liczby książek mieszczących się na półce. Obecnie posiadane zbiory biblioteki to około 16 tysięcy książek w języku polskim, co stanowi około 80% naszej kolekcji. Dwa, trzy tysiące książek naszej kolekcji to książki w językach obcych (głównie w języku angielskim) i są to książki dotyczące Polski lub będące tłumaczeniem literatury polskiej. Z całego zbioru około czterech tysięcy książek jest datowanych sprzed roku 1945. W skład naszej kolekcji wchodzi duża liczba ciągłych wydawnictw polonijnych, książkowych, od XIX w. do chwili obecnej: broszury lwowskie z okresu wojny

polsko-bolszewickiej, wydawnictwa polskie wydawane w Stanach, wspomnienia działaczy polonijnych, maszynopisy, archiwalia, zbiory wycinków prasowych o Polsce z prasy amerykańskiej, kolekcje przedwojennych książek w dialektach. Posiadamy kolekcję wydawnictw krajowych z okresu 1989–1991, takich jak: „Nowy Świat”, „Tygodnik Gdański”, „Tygodnik Solidarność”; prasę polonijną: „Nowy Dziennik”, „Dziennik” nowojorski, „Polski Przewodnik” z Brooklynu, „Relax”, tygodnik z Chicago. Posiadamy również archiwalia podarowane przez ludzi ówczesnej opozycji, na przykład archiwalia Akcji Polskiej działającej na Wschodnim Wybrzeżu. W skład naszych zbiorów wchodzi komplet „Kultury” paryskiej. Posiadamy również w naszych zbiorach serię wydań czasopisma „Przedświt” – jest to miesięcznik społeczno-polityczny wydawany na przełomie wieku XIX i XX. Książki sprzed roku 1945 nie są jeszcze skatalogowane. Znajdują się w bibliotece i będą stopniowo wprowadzane do katalogu, więc wcześniej czy później zbiory te będą mogli Państwo odnaleźć w katalogu internetowym. Na szczególnie cenne pozycje zakupiliśmy do biblioteki zamykaną szafę.

Otrzymujemy też zbiory prywatne w postaci darowizn. Dla przykładu, ostatnio otrzymaliśmy zbiór książek profesora Karla Maramoroscha, laureata prestiżowej Nagrody Wolfa w dziedzinie rolnictwa. Ten cenny zbiór to nie są tylko książki, ale również korespondencja, na przykład znajduje się tam korespondencja profesora Maramoroscha z noblistą Danielem Carletonem Gajduskiem.

Należy podkreślić rolę wolontariuszy jako współtwórców procesu renowacji Biblioteki Marjanczyków. Cały proces renowacji oraz proces prowadzenia biblioteki jest oparty na wolontariacie, a wszystkie osoby biorące w nim udział poświęcają bezpłatnie swój czas oraz swoje zdolności, aby Biblioteka Marjanczyków Polskiej Fundacji Kulturalnej stała się jedną z największych bibliotek polskich w Stanach Zjednoczonych oraz filarem podtrzymującym kulturę i tożsamość polską. Oto te osoby: Eugenia Anisko (dyrektor szkoły polskiej), dr Adam Jańczuk, Agnieszka Ruszala, Agata Piok, Danuta Burzyńska, Anna Burzynski, Anna Targosz, dr Artur J. Kowalski (odpowiedzialny za informatyzację Biblioteki), Asia Fernandes, Agnieszka Goeller, Barbara Okulus-Janson, Wiesława Bożek, Krzysztof Burzynski, Julia Burzyński, Kasia Burzyński, Izabella Burzyński, Craig Haines, Danuta Burzynska, Danuta Lisowska, Ewa Czech, Artur Czech, Ewa Salvador, Ewa Kontor, Nicolette Kontor, Edyta Komorek, Halina Malawska Wellis, Krzysztof Włodarski, Irena Wala, Jadwiga Cukier, Jolanta Soljan, Jolanta Cholon, Małgorzata Zaremba, Kasia Kazimierska, Ilona Jodłowski, Claudia Jodłowski, Magdalena Rudnik-Nieroda, Jerzy Prus, Krystyna Budd, Krystyna Ryzszkowicz, Michalina Spytek, Monika Bartusik, Małgorzata Serafin, Małgorzata Stępień, Arleta Baniukiewicz, Beata Smiley, Stanisław Górowski,

Stanisław Śliwowski, Tomasz Szybowski, Piotr Magierski (odpowiedzialny za proces katalogowania książek).

Sukces przedsięwzięcia byłby niemożliwy bez sponsorów: Polsko-Słowiańskiej Federalnej Unii Kredytowej, Konsulatu RP w Nowym Jorku, Polish Falcons nest 17 oraz donatorów prywatnych.

Bibliotekę odwiedziło wielu interesujących gości. Był tu z wizytą między innymi Andrzej Zawistowski z IPN. Instytutowi Pamięci Narodowej dziękujemy bardzo za regularne przysyłanie książek historycznych. Naszą bibliotekę odwiedził również profesor Zdzisław Krasnodębski, minister Antoni Macierewicz, Grzegorz Braun, profesor Krzysztof Szwagrzyk. Mam więc nadzieję, że wiedza o Bibliotece się szerzy. Na zaprezentowanych poniżej zdjęciach przedstawiam rezultaty renowacji Biblioteki w przeciągu ostatnich dwóch lat naszej działalności. Docelową i największą grupą użytkowników przyszłej biblioteki będzie Polska Szkoła Doksztalająca w Clark, NJ. Drugą grupę stanowić będzie Polonia skupiona wokół Polskiej Fundacji Kulturalnej w Clark, stanu New Jersey oraz stanów sąsiadujących.

Zdjecie 1.

Biblioteka Marjanczyków obecnie 2016

Zdjecie 2.

Zdjęcie grupowe wolontariuszy Biblioteki Marjanczyków (od lewej do prawej):
Anna Burzynski, dr Artur Kowalski, Małgorzata Serafin, Claudia Jodłowski,
Ilona Jodłowski, Krzysztof Włodarski, Craig Haines, Krzysztof Burzynski (z tyłu),
Piotr Magierski, Stanisław Górowski, Krystyna Budd (z tyłu), Shane London,
Eugenia Anisko, Danuta Burzynska, Michalina Spytek, Stanisław Puc,
Barbara Okulus-Janson, dr Arkadiusz Kazimierski (przewodniczący komitetu
Biblioteki Marjanczyków)

